

باززننده سازی مسیر آبراه جنوبی باغ موزه چهلستون

الهام عبدالمحمد عرب*

دانشجوی کارشناسی ارشد مرمت و احیای بافت‌ها و بناهای تاریخی، آدرس: اصفهان-خیابان جابرانصاری، E-mail: e.arab2014@gmail.com

چکیده

باغ چهلستون، یکی از معدودهای باغ‌های باقیمانده اصفهان است که در سال 2011 به عنوان باغ ایرانی ثبت جهانی شد. در طی سالیان تحولات زیادی در باغ رخ داده است، چنانچه در سال 1389 یک آبراه صفوی در جنوب ایوان اصلی کاخ کشف شد و در همان زمان عملیات مرمت و باززننده سازی این آبراه شروع شد و در سال 1390 به پایان رسید. در مقاله حاضر به روند کشف و باززننده سازی آبراه پرداخته می شود، پیش از آن جهت اثبات وجود چنین آبراهی به بررسی اسناد موجود پرداخته می شود. از آنجا که عمده کار را مطالعه تفسیری-تاریخی است، روش تحقیق به صورت کیفی می باشد. هدف این مقاله را نیز می توان اثبات دوره تاریخی آبراه جنوبی باغ چهلستون بر اساس مکشوفات، اسناد و مدارک تاریخی و نیز سنجش درست بودن اقدامات انجام شده برای باززننده سازی مسیر عنوان کرد. در نهایت می توان چنین نتیجه گرفت که آبراه مکشوفه، صفوی بوده و عملیات باززننده سازی تا چه حد درست و به جا بوده است.

واژه‌های کلیدی: باغ چهلستون، باززننده سازی، آبراه صفوی، نقشه های تاریخی

1- مقدمه

باغ موزه چهلستون یکی از باغ های معدود اصفهان است که از چندین باغ باغشهر اصفهان به جا مانده و در سال 2011 به ثبت میراث جهانی رسید. در طول تاریخ تغییرات بسیاری در این باغ رخ داده و نیز مرمت هایی انجام شده است. از تصاویر موجود در کتاب ها و آرشیو مراکز اسناد و ... به نظر می رسد باغ در طول تاریخ شکل و شمایل متفاوتی داشته است. روزی حوض بزرگی در غرب کاخ چهلستون وجود داشته و روزی همانجا درختان زیادی کاشته اند، روزی کف فرش سنگی داشته و روزی کف باغ شنی بوده است.

در سال 1381 حوض غربی باغ از خاک بیرون کشیده شد و عملیات باز سازی و مرمت آن همزمان با بازسازی آبنمای قاجاری گرداگرد کاخ انجام گردید. در همین زمان بود که طی کاوش های باستان شناسی یک حوض شش پر عصر قاجار در جنوب باغ پیدا شد که طبق گفته جبل العاملی متعلق به خود باغ نیست. در سال 89 یک آبنمای صفوی نیز در مسیر حوض شش پر قاجاری در سمت جنوب کاخ در طی کاوش های باستان شناسی پیدا شد که عملیات مرمت آن در اواخر سال 1390 به پایان رسید. آنچه به نظر می رسد این است که سیمای کنونی باغ هرچند شبیه سیمای اصلی و اولیه خود نیست اما گویی تمام آن چیزی که در گذشته به خود دیده است را در یک زمان در حال حاضر در خود جای داده است.